

Het (niet) verzekeren van de archieven en collecties van het RHC Zuidoost Utrecht

Algemeen

Het is in de erfgoedsector, waarvan ook archieven deel uitmaken, niet gebruikelijk om een reconstructieverzekering af te sluiten ingeval van calamiteiten (schimmel, waterschade, brand e.d.). De reden hiervoor is dat een dergelijke verzekering hoge kosten met zich meebrengt en dat de kans dat zich een calamiteit voordoet - zolang de stukken zich in de archiefbewaarplaats bevinden - gering is, mits de instelling voldoende beheersmaatregelen heeft getroffen. Bovendien leert de ervaring dat verzekeraars bij schadegevallen lang niet altijd tot uitkering overgaan of pas na jarenlang getouwtrek, met alle kosten voor juridische bijstand van dien.

Ingeval een calamiteit wordt veroorzaakt door derden, bijvoorbeeld als gevolg van (graaf)werkzaamheden, onachtzaamheid e.d., volgt aansprakelijkheidsstelling door de gemeente Wijk bij Duurstede (eigenaar van het pand) en het RHC (zorgdrager van de archieven en collecties).

Risicobeheer

De risico's ten aanzien van een eventuele calamiteit zijn beperkt als gevolg van de strenge eisen waaraan archiefbewaarplaatsen moeten voldoen. Deze eisen zijn neergelegd in de Archiefregeling. Het RHC beschikt over een archiefbewaarplaats die in 2011 door GS is goedgekeurd. In de depots zijn watermelders geplaatst en het gebouw is voorzien van brand- en inbraaksignalering.

In 2002 heeft in de toenmalige archiefbewaarplaats in het gemeentehuis een calamiteit plaatsgevonden, waardoor veel archiefbescheiden waterschade hebben opgelopen. Om het risico op een dergelijke calamiteit in de toekomst te beperken, is in de kelderverdieping van de nieuwe archiefbewaarplaats een waterkerende deur geplaatst als extra voorziening.

Het RHC beschikt over een (concept)collectiehulpverleningsplan, waarin ook een overzicht is opgenomen van alle archieven en collecties met een categorie aanduiding. De categorie bepaalt in de rangorde 1 tot en met 4 de volgorde waarin archieven en collecties moeten worden veiliggesteld ingeval zich een calamiteit voordoet waarbij het noodzakelijk is archieven en collecties te evacueren.

Een calamiteit van geringe omvang kan in eerste aanleg door de medewerkers van het RHC zelf worden bestreden met behulp van een aangeschafte calamiteitenkit.

Risico's buiten de archiefbewaarplaats

Op het moment dat stukken de archiefbewaarplaats en het pand verlaten, voor bijvoorbeeld een tentoonstelling, digitalisering of om te worden

gerestaureerd, vallen zij onder een transportverzekering. Deze wordt door en op kosten van het betreffende museum, digitaliserings- of restauratiebedrijf afgesloten.

Op uitleningen door het RHC aan een van de deelnemende gemeenten is artikel 4¹ van de door het RHC opgestelde 'Procedure uitlening aan gemeente' van toepassing. Op uitleningen door het RHC aan derden is artikel 6² van de door het RHC opgestelde 'Procedure uitlening aan derden' van toepassing.

Ingeval het RHC archiefbescheiden of voorwerpen leent van een (archief)instelling zijn de voorwaarden en procedures van de betreffende instelling van toepassing. Bij het ontbreken daarvan zullen in goed overleg nadere afspraken worden vastgelegd over de voorwaarden.

Het risico dat de stukken lopen tijdens de raadpleging door bezoekers op de studiezaal wordt verwaarloosbaar geacht. Het gaat hier steeds om korte periodes overdag en onder toezicht van de studiezaalmedewerker.

Calamiteitenservice restauratiebedrijven

De beide restauratiebedrijven waarmee het RHC Zuidoost Utrecht al jarenlang zaken doet - Hoogduin Papierrestauratoren in Delft en Restauratieatelier Helmond - zijn er allebei op ingericht om in geval van een calamiteit direct in actie te komen en ons terzijde te staan met hulp en advies. Een apart lidmaatschap van de Documentenwacht is daarvoor niet noodzakelijk.

Conclusies

- De kosten van een reconstructieverzekering voor de archieven en collecties zijn hoog;
- Het RHC heeft voldoende beheersmaatregelen getroffen om de risico's op schade als gevolg van calamiteiten te beperken.

Aanbevelingen

- Geen reconstructieverzekering afsluiten;
- De beheersmaatregelen jaarlijks toetsen op actualiteit en effectiviteit.

RHC Zuidoost Utrecht, november 2013

¹ In artikel 4 'Procedure uitlening aan gemeente' is bepaald dat het RHC geen enkele verantwoording draagt voor uitgeleende stukken.

² In artikel 6 'Procedure uitlening aan derden' is bepaald dat de aanvrager zorg draagt voor het transport, de verzekering en de daaraan verbonden kosten.